



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní Mgr. Helenou Konečnou ve věci

žalobkyně: **J. K.**
zastoupena zákonnou zástupkyní S. K.
zastoupena advokátem Mgr. Petrem Václavkem
sídlem Opletalova 25, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2024, č. j. OAM-301/ZA-ZA11-K18-2024,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně napadla žalobou doručenou Krajskému soudu v Hradci Králové dne 6. 11. 2024 v záhlaví specifikované rozhodnutí, kterým jí nebyla udělena mezinárodní ochrana ve smyslu § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II. Shrnutí argumentace obsažené v žalobě a ve vyjádření žalovaného

2. Žalobkyně se včas podanou žalobou domáhala přezkoumání zákonnosti shora uvedeného rozhodnutí a navrhla jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Napadené rozhodnutí označila za nezákonné a obsah jeho odůvodnění za nepřezkoumatelný. Dle jejího názoru žalovaný pochybil tím, že na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu nesprávně zhodnotil, že v jejím případě nejsou dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Rozhodnutí považuje též za nepřiměřené, když nebyla zhodnocena relevance soukromého a rodinného života.
3. Žalobkyně zdůraznila, že její azylový příběh je vzhledem k jejímu nízkému věku do značné míry odvozen od azylového příběhu ostatních členů její rodiny, která žije na území ČR již od roku 2008 a žalobkyně se zde narodila. Celá rodina (otec, matka, její sestry /nar. 2001, 2004 a 2006/ i zletilý bratr (občan ČR) sdílí společnou domácnost. Všichni jsou tu plně integrováni a vytvořili si tu zde sociální i ekonomické vazby.
4. Žalobkyně připomněla, že v průvodním dopisu k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 25. 2. 2024 poměrně podrobně popsala, jaká konkrétní nebezpečí jí v zemi původu v případě návratu hrozí, a rovněž odkázala na množství zdrojů, která její tvrzení potvrzují. Žalovaný se těmito zdroji nezabýval, žalobkyně má proto zato, že skutkový stav nebyl zjištěn dostatečně. Doplnila, že neví, jak by měla důvodnost svých obav z pronásledování jinak dokázat. Domnívá se, že splnila podmínky pro udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť jí hrozí pronásledování z důvodu pohlaví, národnosti či příslušnosti k určité sociální skupině, když je ženou kurdského původu.
5. Žalobkyně připomenula prudké zhoršení situace menšin v zemi původu a odkázala na Výroční zprávu Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických za rok 2022 a zprávu Freedom house za rok 2022. Tímto se však žalovaný nezabýval a namísto toho hodnotil tvrzení matky žalobkyně o nutnosti legalizace pobytu. Dle žalobkyně je v rámci posouzení možnosti udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu také třeba přihlídnout k pobytové historii a vazbám na území ČR, neboť tyto skutkové okolnosti je možné podřadit pod případ hodný zvláštního zřetele. Obdobně by též bylo možné danou situaci podřadit pod důvod udělení tzv. doplňkové ochrany dle § 14a citovaného zákona.
6. Žalobkyně setrvala na svém přesvědčení, že neudělení některé z forem mezinárodní ochrany je v rozporu s čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, tak s čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Argumentaci žalovaného, že platná úprava již neobsahuje ustanovení týkajících se rozporu s mezinárodními závazky, označila za nepřijatelnou.
7. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě navrhl žalobu zamítnout. S námitkami žalobkyně vyslovil nesouhlas, neboť nedokládají namítaná porušení zákonných ustanovení. Uvedl, že při rozhodování vzal v úvahu žalobkyní uvedené skutečnosti a shromáždil k nim relevantní a aktuální informace o zemi původu. Důvody pro udělení mezinárodní formy ochrany ve smyslu § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu a ani důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a a § 14b neshledal. Má zato, že společné soužití rodiny na území ČR není mezi těmito taxativně vypočtenými důvody a zopakoval, že azyl je specifickým institutem mezinárodněprávní ochrany, který neslouží k legalizaci pobytu. Zákonní zástupci žalobkyně měli podat žádost o udělení povolení k pobytu dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

8. K postavení Kurdů v Turecku žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2023, č. j. 3 Azs 278/2021-52, a na usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018-28, které se již touto otázkou zabývaly.

III. Jednání

9. Krajský soud ve věci nařídil ústní jednání, které se uskutečnilo dne 5. 3. 2025 za účasti zákonné zástupkyně žalobkyně, právního zástupce žalobkyně a pověřeného zaměstnance žalovaného.
10. Obě strany sporu setrvaly na svých skutkových tvrzeních, argumentech a procesních návrzích. Zákonná zástupkyně žalobkyně ve svém vyjádření připomněla, že se žalobkyně v České republice narodila, nemá turecké ani české doklady a nemůže za to, do jaké situace se dostala. Uvedla, že celá rodina žije v České republice již 18 let, po tuto dobu nic špatného neudělali, celou dobu pracovali a nebyli odkázáni na sociální dávky. Přála by si, aby mohli jako celá rodina v ČR žít.

IV. Posouzení věci krajským soudem

11. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních námitek v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přičemž žalobu důvodnou neshledal.
12. Předmětem soudního přezkumu v projednávané věci bylo rozhodnutí, kterým žalovaný dospěl k závěru, že u žalobkyně není dán žádný z důvodů pro udělení mezinárodní ochrany dle zákona o azylu.
13. Krajský soud na úvod předesílá, že není smyslem soudního přezkumu podrobně opakovat již jednou vyřčené, a proto se může soud v případech shody mezi názorem soudu a odůvodněním žalobou napadeného rozhodnutí odkazovat na toto odůvodnění (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, čj. 8 Afs 75/2005-130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS, či rozsudky téhož soudu ze dne 2. 7. 2007, čj. 4 As 11/2006-86, a ze dne 29. 5. 2013, čj. 2 Afs 37/2012-47; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).
14. Ze správního spisu soud ověřil, že dne 26. 2. 2024 byla jménem žalobkyně podána žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Dne 27. 2. 2024 obdržel správní orgán dokument s názvem „žádost o udělení mezinárodní ochrany“, v němž je popsán politický vývoj v zemi původu, že se zhoršuje situace menšin, zejména žen a příslušníků některých etnik, že dochází k utlačování kurské menšiny a narůstají případy domácího násilí a femicid. Dále v něm bylo uvedeno, že skutečnost, že tu žadatelka pobývá spolu se svou rodinou, a tedy existuje logická provázanost případů, by za situace nutnosti vycestování jakéhokoli člena rodiny do země původu mělo za následek významné zasažení rodinných vazeb.
15. Dne 12. 3. 2024 poskytla zákonná zástupkyně žalobkyně (matka) údaje k podané žádosti. Z nichž vyplynulo, že se žalobkyně je turecké státní příslušnosti, kurské národnosti, narodila se na území ČR a ona a ani její rodinní příslušníci (vyjma zletilého bratra – občana ČR) nemají v ČR udělen žádný druh pobytu nebo azyl. Za důvod podání žádosti uvedla legalizaci pobytu. V pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany z téhož dne zákonná zástupkyně žalobkyně rozvedla, že a sestry žalobkyně, ani její rodiče nemají v ČR udělené žádné povolení k pobytu a že matka žalobkyně podala další opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Do Turecka se vrátit nemohou, protože žádné z dětí neumí turecky a nemohli by si najít práci. Matka žalobkyně byla v zemi původu naposledy před 7 nebo 8 lety. Otec žalobkyně má s rodinou v Turecku spor, protože ti chtějí, aby se sestry žalobkyně vrátily zpět do země původu, naučily se jazyk a provdaly se. O další možnosti, jak legalizovat pobyt žalobkyně, její matka neví. Zdůraznila, že situace žalobkyně souvisí

s prohlubujícími se kulturními rozdíly, zejména ve vztahu k menšinám – Kurdům i ženám. Požádala o lhůtu k písemnému vyjádření, ale do konce této lhůty žalovaný žádné další vyjádření neobdržel. Výslech žalobkyně nebyl s ohledem na její nízký věk objektivně možný, proto od něj žalovaný upustil.

16. Součástí správního spisu žalovaného tvoří tyto informace o zemi původu:

- Informace MZV ČR ze dne 16. 1. 2024 – Turecko: Turečtí občané kurdského původu;
- Informace OAMP ze dne 27. 7. 2023 – Turecko: Používání kurdštiny v Turecku;
- Informace OAMP ze dne 6. 8. 2024 – Turecko: Bezpečnostní a politická situace v zemi.

17. Podle § 28 odst. 1 a 2 zákona o azylu se mezinárodní ochrana udělí ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, 13 nebo 14, udělí azyl přednostně. Neshledá-li ministerstvo důvody k udělení ani jedné z forem mezinárodní ochrany, odůvodní své rozhodnutí ve vztahu k oběma formám mezinárodní ochrany.

18. Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec

a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo

b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

19. Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu se pronásledováním rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se podle ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu rozumí státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem (...) nebo soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát (...) nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.

20. Podle ustanovení § 2 odst. 7 citovaného zákona pronásledováním nebo vážnou újmu není, pokud se obava cizince z pronásledování nebo vážné újmy vztahuje pouze na část území státu, jehož státní občanství má (...) a může-li cizinec bezpečně a oprávněně odcestovat do jiné části státu, do ní vstoupit a v ní se usadit, a pokud s přihlédnutím k situaci v této části státu a k jeho osobní situaci v této části státu a) nemá odůvodněný strach z pronásledování ani nejsou dány důvodné obavy, že by mu zde hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, nebo b) má přístup k účinné ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu.

21. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.

22. Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za *vážnou újmu podle tohoto zákona považuje*
- a) *uložení nebo vykonání trestu smrti,*
 - b) *mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,*
 - c) *vážné obrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo*
 - d) *pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
23. Krajský soud předně připomíná, že smyslem řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany je posoudit všechna tvrzení žadatele vztahující se k důvodům, pro které se obává návratu do země původu, a aktuální situaci v zemi původu v kontextu tvrzených důvodů obav. Žádost o udělení mezinárodní ochrany je nutno posuzovat na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem mezinárodní ochrany (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 1. 2011, čj. 5 Azs 6/2010 – 107).
24. Obecně tak žadatele o mezinárodní ochranu stíhá břemeno tvrzení. Je především na něm, aby v rámci pohovoru věrohodně tvrdil a v rámci svých možností prokázal skutečnosti, které mohou mít relevanci z hlediska některé z forem mezinárodní ochrany. Žalovaný mu k tomu musí vytvořit prostor zejména vhodně kladenými otázkami během pohovoru. Pokud žadatel o mezinárodní ochranu uvádí relevantní skutečnosti, je pak na žalovaném, aby si shromáždil dostatečné množství aktuálních a přesných informací o zemi původu žadatele a jeho tvrzení s těmito informacemi konfrontoval při posuzování, zda mu v zemi původu hrozí pronásledování nebo vážná újma.
25. Žalovaný provedl hodnocení situace žalobkyně s poukazem na relevantní podklady, přičemž konstatoval, že v daném případě s ohledem na azylový příběh celé rodiny neshledal žádné riziko azylově relevantního důvodu pronásledování nebo vážné újmy. Krajský soud se jeho závěrem ztotožňuje a hodnocení považuje za dostatečné pro rozhodnutí ve věci. Informace o zemi původu, které žalovaný opatřil a o které svoje závěry opřel, považuje krajský soud rovněž za zcela dostačující. Hodnocené informace o Turecku přitom vyhovují požadavkům, které jsou na ně kladeny, tj. „*informace o zemi původu musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné*“ (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 – 71).
26. Krajský soud má za to, že závěry žalovaného ob stojí i ve světle tvrzení žalobkyně o tom, že se v Turecku situace ve vztahu ke Kurdům zhoršuje. Žalobkyní ve správním řízení uváděné zdroje informací (internetové články, zprávy mezinárodních organizací Freedom House, Open Democracy) se vztahují k obtížím, jimž čelí politicky aktivní členové a podporovatelé Kurdské strany pracujících (PKK). Žalobkyní tvrzená obecná diskriminace Kurdů však není bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu příslušníku takové etnické menšiny, pokud nedosahuje intenzity pronásledování.
27. Pokud jde obecně o diskriminaci kurdské menšiny po roce 2016, krajský soud odkazuje na bohatou judikaturu Nejvyššího správního soudu, která se postavením Kurdů v Turecku opakovaně zabývala (např. usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018 - 28, ze dne 17. 1. 2019, č. j. 5 Azs 106/2018 - 30, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018 - 46, nebo ze dne 21. 1. 2021, č. j. 9 Azs 256/2020-37). Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne

30. 4. 2020, č. j. 7 Azs 127/2019 – 54, uvedl, že „Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že v poslední době odmítl kasační stížnosti založené na námitce nesprávného posouzení otázky pronásledování kurdské menšiny v Turecku např. v usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018 - 28, ze dne 17. 1. 2019, č. j. 5 Azs 106/2018 - 30, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018 - 46, ze dne 7. 11. 2019, 2 Azs 75/2019 - 46; podrobně se pak touto problematikou zabýval např. v rozsudku ze dne 11. 9. 2012, č. j. 4 Azs 34/2011 - 154, či ze dne 10. 12. 2015, č. j. 9 Azs 250/2015 - 23. Již dříve uvedl, že se „zabýval také postavením kurdské menšiny v Turecku, přičemž v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dospěl k závěru, že obtíže spojené s příslušností k této etnické skupině nedosahují intenzity pronásledování ve smyslu § 12 písm. a) či b) zákona o azylu, případně vážné újmy podle § 14a odst. 2 téhož zákona. Kasační stížnost obsahuje značně obecná tvrzení o tom, že po státním převratu, k němuž došlo dne 15. 7. 2016, se v důsledku následující reakce státní moci a intenzivních opatření vůči domnělým pučistům, politickým oponentům a jiným osobám, mohou za určitých okolností některé osoby obávat pronásledování. (...) Tyto obavy z pronásledování by mohly být namísto zejména u politicky aktivně činných osob, resp. osob zapojených do neúspěšného státního převratu, takové skutečnosti však stěžovatel neuvedl“ (usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018 - 28). Dále taktéž naznal, že nelze stěžovateli přisvědčit, že by kurdští příslušníci v Turecku byli na celém území státu tak běžně a závažně pronásledováni, že by tato skutečnost zakládala důvod pro udělení mezinárodní ochrany“ (usnesení ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018 - 46).“

28. V souvislosti s problematikou pronásledování kurdského etnika v Turecku krajský soud připomíná, že otázkou postavení a poměrů příslušníků kurdské menšiny v Turecku se ve své judikatuře Nejvyšší správní soud také opakovaně zabýval. Sice připustil, že Kurdové žijící na území Turecka prokazatelně čelí významným nesnázím, tyto nicméně samy o sobě bez přistoupení dalších azylově relevantních skutečností nedosahují vysoké intenzity pronásledování dle § 12 ani nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Nelze tak tvrdit, že by každý Kurd čelil po návratu do Turecka pronásledování (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2023, č. j. 10 Azs 246/2022-37, ze dne 2. 3. 2023, č. j. 1 Azs 256/2022-29, ze dne 23. 3. 2023, č. j. 1 Azs 281/2022-59, ze dne 17. 8. 2023, č. j. 6 Azs 271/2022-32, či ze dne 30. 8. 2023, č. j. 1 Azs 129/2023-29). Azylově relevantní mohou být dle ustálené judikatury správních soudů typicky až opodstatněné obavy z pronásledování a vážné újmy politicky aktivních členů kurdské menšiny či účastníků pokusu o převrat z roku 2016 (k problematice politicky aktivních Kurdů srov. zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2020, č. j. 10 Azs 278/2019-57, či ze dne 27. 10. 2020, č. j. 10 Azs 235/2020-35; k postavení politicky neaktivních Kurdů pak viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2022, č. j. 2 Azs 48/2022-35, ze dne 16. 2. 2023, č. j. 7 Azs 314/2022-33, či recentní usnesení ze dne 20. 6. 2024, č. j. 1 Azs 53/2024-31). Krajský soud dodává, že tyto judikatorní závěry nebyly žalobkyní v průběhu správního ani soudního řízení nijak relevantně zpochybněny.

29. Z odkazované judikatury tak nutno dovodit, že kurdští příslušníci v Turecku (nejedná-li se o politicky aktivně činné osoby, resp. osoby zapojené do neúspěšného státního převratu v roce 2016, což však není tento případ) nejsou na celém území Turecka běžně a závažně pronásledováni. Nelze proto tvrdit, že by příslušnost ke kurdské menšině sama o sobě byla důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. A v případě žalobkyně krajský soud neshledal žádné další individuální okolnosti, které by mohly vést k přiměřené pravděpodobnosti pronásledování v budoucnosti.

30. Krajský soud samozřejmě nezpochybňuje, že v individuálních případech může být příslušnost ke kurdské menšině azylově relevantní, pokud k ní přistoupí další okolnosti, které svědčí o tom, že žadatel byl v zemi původu pronásledován na základě některého z azylově relevantních důvodů. Mezi ně nepochybně patří také politické přesvědčení, popř. přímo aktivní podpora politických uskupení, které jsou vládnoucí mocí považovány za teroristické organizace, což je poté spojeno s různými projevy pronásledování či represe ze strany státních orgánů. Taková situace však v daném případě nenastala.
31. K udělení humanitárního azylu lze podle § 14 zákona o azylu, na který žalobkyně také poukazuje, soud konstatuje, že ten je možné udělit v případě hodném zvláštního zřetele. Dle ustálené judikatury správních soudů není na udělení humanitárního azylu právní nárok, přičemž posouzení možných důvodů pro udělení tohoto typu azylu závisí na správním uvážení, které soud přezkouvává v omezeném rozsahu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003–38, nebo ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003–48). Soud především zkoumá, zda žalovaný při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu neporušil zákaz libovůle, který pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického právního státu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004–55).
32. Humanitární azyl je na místě udělit pouze v případech hodných zvláštního zřetele a zpravidla v situacích, „na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrné „nehumánní“ azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladem zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55). Žalovaný se v souvislosti s otázkou možného udělení humanitárního azylu v daném případě zabýval na str. 7 napadeného rozhodnutí rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobkyně a přihlédl i k jejímu věku a zdravotnímu stavu. Soud neshledal, že by žalovaný při posouzení této možnosti pochybil, resp. že by neudělení azylu žalobkyni bylo možné hodnotit jako „nehumánní“.
33. Humanitární azyl je skutečně naprosto výjimečný institut. Autoři komentářové literatury shrnují mj. příklady situací, které dle Nejvyššího správního soudu nelze považovat za důvody zvláštního zřetele hodné: „Takovými důvody zejména nejsou obtíže žadatele o azyl, spočívající v nemožnosti splácení dluhu soukromým osobám v zemi původu; neplodnost; skutečnost, že žadatel o azyl má v úmyslu se v České republice oženit a založit zde rodinu; či obtíže žadatele o azyl stran obživy či možností seberealizace. Naopak zmínil, že za důvody, jež zákonodárce patrně předpokládal jako obvyklé důvody pro udělení humanitárního azylu, lze považovat například zvlášť těžkou nemoc či zdravotní postižení či příchod z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými, či přírodními faktory, či věk žadatelky o mezinárodní ochranu vyšší než 80 let, přičemž tato žadatelka poukazuje na svůj nedobrý zdravotní stav.“ (Kosař, D., Molek, P., Honusková, V., Jurman, M. a Lupačová, H. Zákon o azylu: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer, 2010, komentář k § 14).
34. Dále krajský soud konstatuje, že vzhledem k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 26. 2. 2024, je třeba vycházet ze znění zákona o azylu účinného od 1. 7. 2023,

který již neobsahuje jako důvod pro udělení doplňkové ochrany písm. d) § 14a odst. 2 zákona o azylu.

35. Pro úplnost lze poznamenat, že rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ve svém usnesení ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48, konstatoval, že dosavadní plně neustálená judikatura připouštěla, že soukromé a rodinné vazby cizince v ČR mohou být v určitých výjimečných případech relevantní z hlediska poskytnutí doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, tj. z hlediska možného porušení mezinárodních závazků, zejména čl. 8 EÚLP. V citovaném usnesení však za užití eurokonformního výkladu dospěl k odlišnému závěru, a sice, že doplňkovou ochranu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (ve znění do 30. 6. 2023) „bylo v souladu s provedeným výkladem možné udělit v případech, kdy (i) by žadateli v případě jeho vycestování z ČR hrozila v jeho státě původu vážná újma, přičemž (ii) její intenzita nemusela dosahovat intenzity uvedené v § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu a (iii) s ohledem na hrozbu této vážné újmy by vycestování cizince znamenalo porušení mezinárodních závazků ČR.“ Současně rozšířený senát poskytl i příklady důvodů, jichž by se uvedená specifikace mohla týkat. Takovou situací by byla např. hrozba – vztahující se ve všech případech k zemi žadatelova původu – podrobení se povinnosti dětské práce (jež je v přímém rozporu např. s čl. 4 EÚLP, Úmluvou o nucené nebo povinné práci či Úmluvou o právech dítěte), nucenému sňatku (v rozporu např. s čl. 8 a 12 EÚLP či Úmluvou o odstranění všech forem diskriminace žen), odsouzení za jednání, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo trestným činem (v rozporu např. s čl. 7 EÚLP; viz rozsudek ESLP ze dne 12. 7. 2022, ve věcech č. 38825/16, č. 29722/18 a č. 12920/20, Kotlyar proti Rusku), či odmítnutí provedení lékařského zákroku navzdory riziku vážné újmy na zdraví (v rozporu s čl. 8 EÚLP; viz rozsudek ESLP ze dne 20. 3. 2007, ve věci č. 5410/03, Tysiāc proti Polsku).
36. Rozšířený senát ve zmíněném též podotkl, že „v současné době je ochrana před vycestováním jako takovým, s ohledem na právem chráněné vazby cizince v ČR a možné negativní důsledky jejich narušení, poskytována až v řízeních o uložení povinnosti vycestovat a v řízeních o vyhoštění.“ Podstatou mezinárodní ochrany je totiž ochrana před nelidským či ponižujícím zacházením nebo jinou vážnou újmu v zemi původu žadatele. Doplňková ochrana proto míří na tzv. extrateritoriální situace, tedy cílí na ochranu před újmou hrozící cizinci ve státě původu a následným pobytem v takovém státě, nikoli před újmou vznikající v hostitelském státě.
37. Z podané žaloby, jakož i informací obsažených ve správním spisu, je však zřejmé, že veškeré žalobkyní namítané okolnosti se týkají jejích rodinných a soukromých vazeb v ČR, resp. možného narušení těchto vazeb v souvislosti s nuceným vycestováním z ČR v budoucnu, a nikoliv situace v Turecku, které je pro žalobkyni domovským státem. Z tohoto důvodu by ani za účinnosti předchozí právní úpravy nemohla mít argumentace žalobkyně právem na soukromý a rodinný život ve smyslu čl. 8 EÚLP (a zprostředkovaně též nejlepším zájmem dítěte chráněného čl. 3 Úmluvy o právech dítěte) relevanci. Krajský soud konstatuje, že žalovaný neměl při posuzování azylové žádosti žalobkyně povinnost zkoumat její soukromé či rodinné vazby na území ČR.
38. Závěrem krajský soud podotýká, že podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005-46, není smyslem práva na azyl poskytnutí ochrany před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Takto úzké vymezení

důvodů odráží význam mezinárodní ochrany jako institutu výjimečného. Situaci žalobkyně přitom za daných skutkových okolností nelze podřadit pod některý z takto vymezených důvodů pro udělení azylu či doplňkové ochrany, neboť nedosahuje zákonem předpokládané intenzity.

V. Závěr a náklady řízení

39. Krajský soud neshledal žalobu důvodnou a nad její rámec nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí, k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Proto výrokem I. žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
40. Výrok II. o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť úspěšnému žalovanému nevznikly náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti, ostatně žádné náklady ani nepožadoval, a žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, pročez nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost. (§ 12 odst. 1, § 102, § 104a odst. 1, § 106 odst. 2 a 4 s. ř. s.).

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 5. března 2025

Mgr. Helena Konečná v. r.
samosoudkyně